

جلال ساداتیان*

جانسون، ترامپ و ایران

با اعلام نتیجه انتخابات بریتانیا می‌توان گفت که از این پس دو خط موازی با هم پیش می‌روند. با این نتیجه ایالات متحده آمریکا به بوریس جانسون و بریتانیا هم از بعد اقتصادی و هم از بعد روابط بین‌الملل نزدیک شد.

برای درک اهمیت این مساله باید اندکی به عقب بازگشت و جلسه شورای امنیت به تاریخ ۲۶ سپتامبر ۲۰۱۸ را به یاد آورد که دونالد ترامپ ریاست آن را برعهده داشت و نیکی هیلی، نماینده آمریکا در این سازمان بود. در آن زمان سیاست ترامپ تلاش برای جلب اجماع علیه برجام و ایران بود و این امید وجود داشت که ...

اگر ترامپ شخصا ریاست جلسه را برعهده داشته باشد، می‌تواند جو را به نفع خود تغییر بدهد و شورای امنیت را یکپارچه علیه ایران و برجام متحد کند. در آن جلسه او مورالس، رئیس‌جمهور مکزیک و بولویو تندترین نطق را در دفاع از ایران بیان کرد و ترزا می، نخست‌وزیر وقت بریتانیا آرام‌ترین نطق را در حمایت از برجام داشت که در حقیقت علیه دونالد ترامپ و سیاست‌های او در قبال ایران بود.

پس از این جلسه بود که ترامپ خشم خود از ناکامی در این نشست را با کنار گذاشتن نیکی هیلی خاموش کرد. در آن جلسه منزوی بودن آمریکا کاملاً به چشم جهانیان آمد. در نتیجه انتخابات اخیر سراسری در انگلیس می‌توان گفت که آمریکا، بریتانیا را - که در سازمان‌های بین‌المللی از نفوذ خوبی برخوردار است - به سمت خود جذب کرده است.

مساله دوم این است که این پیروزی برای جانسون زمانی اتفاق می‌افتد که اتحادیه اروپا در حال رقابت با آمریکا در حوزه‌ها و سطوح مختلف است. به عنوان نمونه از چندماه پیش امانوئل مکران، رئیس‌جمهور فرانسه بحث لزوم تشکیل ارتش واحد اروپایی را مطرح کرده است و اخیراً هم درصد سهم اروپا در ناتو به اختلاف جدید میان اروپا و آمریکا منتهی شده است. پیش از این نیز با روی کار آمدن ترامپ، اروپا و آمریکا بر سر تعهد واشنگتن به پیمان آب و هوایی پاریس با هم به اختلاف خوردند.

بوریس جانسون با رای قاطعی که در انتخابات سراسری روز پنجشنبه به دست آورد، موفق خواهد شد خروج از اتحادیه اروپا را کلید بزند و به این ترتیب دونالد ترامپ موفق شده در نتیجه سیاست نزدیکی به جانسون هم اتحادیه اروپا را تضعیف کند و هم بریتانیا را که اقتصادی قوی دارد به سمت خود بکشد. همزمان بحث‌هایی در فضای سیاست بین‌الملل به گوش می‌رسد مبنی بر نزدیک شدن استراتژیک روسیه و اروپا به یکدیگر.

در چنین شرایطی می‌توان گفت که پیروزی جانسون و به تبع آن فاصله گرفتن بریتانیا از اتحادیه اروپا، موفقیت‌هایی را نصیب دونالد ترامپ در حوزه سیاست خارجی خواهد کرد و این پیروزی، دستاوردی است که ترامپ در آستانه انتخابات ۲۰۲۰ شدیداً به آن نیاز دارد. ترامپ در مدت زمان گذشته از حضورش در کاخ سفید در هیچ کدام از پرونده‌های سیاست خارجی به موفقیتی دست پیدا نکرده بود به گونه‌ای که برای یک عکس خبری با حسن روحانی، رئیس‌جمهور کشورمان به التماس افتاده بود.

ترامپ نه در پرونده کره شمالی و نه در پرونده ایران و نه در هیچ‌کدام از پرونده‌های باز دیگر در حوزه سیاست خارجی به موفقیت دست پیدا نکرده بود و اکنون می‌توان گفت که پیروزی جانسون برای وی حائز اهمیت خواهد بود. می‌توان گفت که ایالات متحده بسیار به بوریس جانسون و حزب محافظه‌کارش در تغییر صحنه بازی کمک بسیاری کرد چرا که افکار عمومی در بریتانیا به دلیل سردرگمی پرونده برگزیت بیشتر به سمت حزب کارگر چرخیده بود اما پیروزی جانسون نشان داد که تا چه اندازه زمین بازی به نفع حزب محافظه‌کار تغییر پیدا کرده بود.

این موفقیت جانسون آثار خود را در ابعاد مختلف از جمله موضوع برجام آشکار خواهد کرد. اگر ترامپ از روند استیضاح که به راه افتاده جان سالم به در ببرد و در انتخابات ۲۰۲۰ هم برگ برنده را در سبد آرای خود قرار بدهد در دور دوم با اتکالی به همراهی جانسون دست به حرکت&ZWNJ;های جدی&ZWNJ;تری خواهد زد و گام&ZWNJ;های بلندتری را برمی&ZWNJ;دارد. البته درباره رویکرد بوریس جانسون در قبال برجام نمی&ZWNJ;توان حکم داد که از فردا تغییر فاحشی در رویکرد فعلی رخ خواهد داد.

در حال حاضر به نظر می&ZWNJ;رسد که اتفاق&ZWNJ;هایی در شرف وقوع است و یکی از آنها سفر آتی حسن روحانی به ژاپن است. این احتمال وجود دارد که شاید در این سفر یا در نتیجه رایزنی&ZWNJ;های موازی دیگر اتفاق&ZWNJ;هایی رخ بدهد که مسیر برجام کلاً تغییر کند. در پاسخ به این سوال که پیروزی جانسون چه تاثیری بر پرونده رابطه با ایران یا فرجام برجام دارد نباید سیاست&ZWNJ;های پنهان را از نظر دور داشت اما به لحاظ نزدیک شدن بریتانیا به امریکا و ایجاد فاصله میان لندن و اتحادیه اروپا، قطعاً جبهه امریکا تقویت خواهد شد.

بنابراین اگر روند فعلی ادامه پیدا کند باید گفت که روند تضعیف برجام سرعت بیشتری خواهد گرفت. البته این گونه هم نیست که بلافاصله با پیروزی مجدد جانسون، بریتانیا هم خروج از توافق هسته&ZWNJ;ای با ایران را کلید بزند. در حال حاضر در صحنه برجام عدم اجرای تعهدات کشورهای اروپایی مطرح است و ایران هم می&ZWNJ;گوید که روند کاهش تعهدات برجامی را به خاطر عدم توازن در توافق آغاز کرده است. تمام این مسائل می&ZWNJ;تواند در نتیجه تاثیرگذار باشد.

*نماینده سابق مجلس

منبع: روزنامه اعتماد